

Sammanfattning

Arbete ökar människors frihet genom egen inkomst, gemenskap och utveckling. En stark och hållbar, konkurrenskraftig ekonomi kräver en bred politik för fler jobb och full sysselsättning. Vår samhällsmodell bygger på att alla som kan ska arbeta. Om Sverige ska stå sig väl internationellt krävs investeringar för fler arbetade timmar. Men då måste arbetslivet bli tillgängligt för alla. Människors kompetens, kunskaper och erfarenheter måste tas tillvara. Arbetsmiljön spelar en avgörande roll för om människor ska kunna arbeta mer. Arbetslivets villkor, arbetsuppgifternas utformning och arbetsmiljön avgör om vi ska ha möjlighet att jobba ett helt arbetsliv utan att slitas ut eller skadas. Här följer våra förslag för att skapa ett hållbart arbetsliv med trygga, säkra och utvecklande jobb:

Ett inkluderande arbetsliv

- Vi vill avsätta ekonomiska medel för ett partsgemensamt arbete som bygger på utbildnings- och informationsinsatser om hur diskriminering och kränkande särbehandling kan motverkas inom arbetslivet.
- AV ges i uppdrag att utveckla föreskrifter om psykosocial arbetsmiljö med hänsyn till de diskrimineringsgrunder som finns i diskrimineringslagen. Vi vill tillföra resurser så att AV kan bygga upp en särskild kompetens för att förebygga mobbning och kränkande särbehandling i arbetslivet.
- Vi föreslår att lagen ändras så att arbetsgivare med minst tio anställda blir skyldiga att göra lönekartläggningar varje år och att upprätta handlingsplaner.
- Vi vill tillsätta en Erfarenhetsdelegation som får ett brett uppdrag om att påverka attityder i samhället och på arbetsmarknaden för att uppvärdera den erfarna arbetskraftens betydelse, förhindra att äldre ratas på arbetsmarknaden och underlätta för fler att jobba längre.

En samlad arbetslivsforskning med spets

När förhållandena på arbetsmarknaden ändras så snabbt som idag är behovet av arbetslivsforskning stort. Någon måste ställa de nya och kritiska frågorna och någon måste utveckla kunskaper och metoder som lägger grunden till morgondagens lösningar.

- Vi vill att ett beredningsorgan inrättas som består av företrädare från departement, myndigheter, akademien och arbetsmarknadens parter inrättas.

Uppgiften är att vara rådgivare till regeringen i frågor som rör arbetslivsforskningens inriktning och omfattning.

- Vi vill se ett nytt utvecklingsarbete mellan staten, parterna och forskningen på tjänstemannasidan kring det moderna arbetslivet. Syftet ska vara att stimulera till kompetensutveckling och humanare villkor i arbetslivet.
- Tillsammans med arbetsmarknadens parter vill vi initiera ett forskningsprogram om kvinnors arbetsmiljö.
- Vi föreslår att arbetslivsforskningen samlas i ett nationellt centrum.

Ordning och reda på jobbet

- Lex Laval ska rivas upp. En ny utredning ska tillsättas med uppdrag att säkerställa att svenska kollektivavtal ska gälla för alla som jobbar i Sverige. Utredningen ska föreslå åtgärder för att se till att företag som utstationerar arbetskraft i Sverige lämnar in uppgifter om kollektivavtal och dess innehåll.
- Vi vill ge Migrationsverket i uppdrag att granska de företag som godkänts för att anställa gästarbetare i Sverige i syfte att kontrollera att de betalar ut avtalsenlig lön och uppfyller de överenskomna arbetsvillkoren. För de företag som missbrukar systemet ska kännbara sanktionsmöjligheter införas.
- Sverige ska skyndsamt ratificera ILO 94 som innebär att det vid offentlig upphandling kan ställas sociala krav på leverantörer av varor och tjänster.
- Vi vill se över lagstiftningen för att öka det fackliga inflytandet när företag anlitar bemanningsföretag. Vi vill täppa till luckan i lagen så att företag inte först kan säga upp medarbetare till följd av arbetsbrist för att sedan direkt hyra in dem till samma jobb som de blivit uppsagda ifrån.
- Vi vill se över regelverket så att huvudentreprenören får ansvar för att underleverantörer följer gällande löne- och arbetsvillkor.
- Vi vill införa en skyldighet för arbetsgivare att rapportera in alla tillbud och arbetsplatsolyckor till Arbetsmiljöverket som får i uppdrag att registrera dessa.
- Vi vill att den som lämnar anbud i en offentlig upphandling också lämnar en skriftlig redovisning över hur eventuella risker i arbetsmiljön ska hanteras och åtgärdas.
- Det förebyggande arbetsmiljöarbetet är viktigt för att åstadkomma långsiktiga förbättringar av arbetsmiljön. Det behövs ett omfattande informations- och upplysningsarbete om förebyggande arbetsmiljöarbete. Vi vill göra en särskild insats när det gäller skyddsinstruktioner riktade till arbetsplatser med stor andel utländsk arbetskraft.

Ett kraftfullt Arbetsmiljöverk

För att nå målet om ett hållbart arbetsliv måste arbetsmiljöarbetet rustas upp rejält:

- Vi vill öka anslagen till Arbetsmiljöverket så att fler inspektioner kan utföras samt att regelverket/Arbetsmiljöverkets föreskrifter hålls tydliga och effektiva.
- Regelverket ska prioritera nya arbetsmiljöproblem inom det moderna arbetslivet samtidigt som reglerna och föreskrifterna ska göras begripligare och tydligare.
- Vi vill att staten i samverkan med arbetsmarknadens parter och Arbetsmiljöverket tar fram en nollvision för dödsolyckor i arbetslivet.
- Få arbetsmiljöbrott anmäls och fälls i domstol. Vi vill se över regelverket för att finna effektivare påföljder vid överträdelser av arbetsmiljö-, och arbetstidslagarna.

Sätt stopp för hot och våld

Rån, hot och våldssituationer i arbetslivet är ett allvarligt psykosocialt arbetsmiljöproblem. För den som utsätts, innebär det ofta fysiska skador, långvariga psykiska besvär och sjukskrivning.

- Vi vill tillsätta en utredning för att inventera förekomsten av hot och våld i arbetslivet. Utredningen ska också föreslå konkreta åtgärder i preventivt syfte.
- I samverkan med arbetsmarknadens parter vill vi ta fram ett lagförslag för en modell med sluten kontanthantering i detaljhandeln.
- Arbetsmiljöverket får i uppdrag att se över föreskrifterna för att förtydliga arbetsgivarnas ansvar och skyldigheter vad gäller förebyggande insatser, krisberedskap och omhändertagande.
- Vi föreslår att den som utsätts för hot eller våld i jobbet ges rätt till psykosociala insatser som till exempel samtalsstöd.

Utvecklande jobb för tillväxt och hälsa

En genomtänkt arbetsorganisation ger goda förutsättningar för ökad produktivitet, förbättrad konkurrenskraft, lönsamhet och bidrar därmed till en stärkt anställningstrygghet. En viktig utgångspunkt är att uppgiften att skapa en väl fungerande arbetsorganisation måste ske utifrån de lokala förutsättningarna.

- Vi vill uppmärksamma att stress i arbetslivet är ett ökande problem genom att ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att utveckla metoder att identifiera risksituationer när det gäller stress och psykosocial ohälsa i arbetslivet.

- Centrum för arbetshälsa bör ges i uppdrag att analysera och kartlägga förekomsten av det obetalda övertidsarbetet.
- Vi vill ta initiativ för att sprida erfarenheter och goda exempel på systematiskt arbete för att förbättra kvaliteten och effektivisera verksamhet som tar tillvara de anställdas kunskaper och erfarenheter.
- Anställningsformen är avgörande för upplevelsen av trygghet och utveckling på jobbet. Tillsvidareanställningar ska vara den huvudsakliga anställningsformen och rullande visstidsanställningar ska inte kunna staplas på varandra under lång tid.
- Arbetstiden är en viktig arbetsmiljöfaktor. Vi vill att heltid ska vara en rättighet och deltid en möjlighet.

En företagshälsovård med kvalitet

Företagshälsovården spelar en viktig roll för att förebygga och undanröja risker för ohälsa i arbetslivet. Dess inriktning och innehåll behöver anpassas till de arbetsmiljö- och ohälsoproblem som finns i dagens arbetsliv. Detta är förutsättningar för att företagshälsovården ska klara att stötta och hjälpa företagen med att minska och förhindra arbetsrelaterade sjukdomar, belastningsskador och arbetsolyckor.

- Vi vill utveckla en kvalitetssäkrad företagshälsovård som finns nära arbetsplatserna och där parterna har ett gemensamt inflytande.
- Företagshälsovårdens uppgift bör främst vara att arbeta med förebyggande åtgärder och ta fram arbetsmetoder och hjälpmedel som förhindrar arbetsskador och arbetsolyckor.
- I första hand behöver kollektivavtalen om företagshälsovård stärkas så alla får tillgång till en partsgemensam, kvalitetssäkrad företagshälsovård som arbetar med förebyggande arbetsmiljöarbete och tidig rehabilitering. I andra hand behövs ändringar i lagen som stärker tillgången till en partsgemensam, kvalitetssäkrad företagshälsovård som arbetar förebyggande och som alla har tillgång till.

Investera i skyddsombuden

De regionala skyddsombuden (RSO) har en viktig uppgift. Det är de som bäst når fram till små arbetsplatser som saknar skyddsombud eller skyddskommitté.

- Vi vill rusta upp RSO-verksamheten genom att införa ett statligt stöd till utbildning. En del av pengarna öronmärks för utbildning i psykosocial arbetsmiljö.
- RSO ges ett vidgat uppdrag som innebär att de får rätt att besöka och bygga upp ett strukturerat arbetsmiljöarbete också på arbetsplatser där det finns kollektivavtal men där det saknas fackliga medlemmar. Vi vill göra en RSO-

satsning riktad till branscher med många små arbetsplatser och där det är vanligt med visstidsanställningar.

- Vi föreslår att en ny regel införs i arbetsmiljölagen som säger att all upphandling som rör arbetsmiljön, till exempel rehabiliteringstjänster, företagshälsovård eller arbetshjälpmiddel ska ske i samverkan med skyddsombudet eller med skyddskommittén.
- Vi vill utreda skyddsombudets stopprätt för att ta fram förslag på hur den kan användas mer effektivt i arbetslivet. Utredningen ska också se över skyddsombudens möjligheter att vända sig till en tillsynsmyndighet så kallad hänvändelseordning.

Utbildning är grunden – kompetensutveckling i arbetslivet

- Vi vill införa en kompetensförsäkring som omfattar alla på den svenska arbetsmarknaden. Kompetensförsäkringen ska inte användas för att ersätta befintlig finansiering av utbildningsinsatser, men den ska ge anställda möjligheter att utveckla sitt kunnande – antingen för att långsiktigt kunna behålla ett jobb eller yrke eller för att kunna byta arbetsuppgifter, bransch och yrke.

Ett framtidsinriktat arbetsmiljöarbete grundas på kunskap

Arbetsmiljöproblemen blir hela tiden mer komplexa. Därför behövs utbildning, både om gamla och nya arbetsmiljöproblem och moderna arbetsorganisationer.

- Vi vill att elevers och studerandes rätt till deltagande i arbetsmiljöarbetet ska stärkas och förtydligas. Elevskyddsombud ska kunna utses i årskurs 7-9 i grundskolan och i gymnasieskolan.
- För vuxna studerande bör ett system införas med studerandeskyddsombud med rätt att ingå som ledamot i skyddskommitté samt ha rätt att ta del av information i samma utsträckning som andra skyddsombud och ledamöter i skyddskommitté. Elevskyddsombud och studerandeskyddsombud ska beredas tillfälle att dela vid skyddsronder.
- Vi föreslår att arbetsmiljökunskap införs på alla stadier i utbildningsväsendet och att ett obligatoriskt inslag införs i utbildningar från gymnasie- till högskolenivå.